

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

»Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách, praví Pán.
Tom. Kemp. I. 1.

Z vychovatelských listů sv. Jeronyma Laetě a Gaudentiovi.

Podává *Fr. Janovský.*

Sv. Jeronym, celým jménem zvaný Sophronius Emebius Hieronymus, narodil se r. 340 v dalmatském městečku Stridoně, z rodu prý slovan-ského. Vědeckého vzdělání dostalo se mu v Římě u váženého učitele gramatiky Donata; na utvrzení pak a zdokonalení vzdělání toho vydal se dle tehdejšího obyčeje i na cesty; putoval Gallií a déle se pozdržel v Trevíru.

Vrátiv se z cest pokřtěn jest v Římě od papeže Liberia. Zkusiv marnosti světa vzdálil se z hluku jeho a odebral se roku 374 na syrskou poušť Chalcis, kdež u přísném sebezapírání žil práci a vědě. Pilně si hleděl hebrejštiny. Na stálé a stálé přimlouvání dal se r. 379 od antiochen-ského biskupa Paulina posvětit na kněze. Že byl výtečným znalcem řeči a Pisma svatého, povolal ho papež Damasus roku 382 na sněm do Říma, kdež mu pak svěřeno znova přeložiti celé Písmo svaté. Podjal se té vele-důležité i veleobtěžné práce a pořídil překlad, jehož se až podnes v celé církvi užívá a jenž proto sluje „Vulgata“, t. j. překlad všeobecně užívaný.

Jeronymova učenost a odumřelost světu mocně působila na Římany, zvláště na celou řadu vznešených matron římských; i vyžádaly si na něm zvláštního ponaučení, kterak by i ony prospěly v dokonalosti křesťanské; byly to zejména šlechtné a zbožné vdovy Marcella a Paula a dcera této Eustochium; Aselba, Fabiola, Felicitas, Lea, Marcellina, Melania, Principia a j. Byly tak nadšeny, že když se Jeronym po smrti sv. papeže Damasa r. 384 vracel do Svaté země, nedaly Paula a dcera její Eustochium jinak, než že se také odeberou do Betlema a tam až do smrti budou Bohu sloužiti. Stalo se. Navštívivše pospolu mnichy na poušti nitrijské, usadili se poblíž přesvaté jeskyně betlemské. Nákladem Pauliným zbudovány dva kláštery, jeden mužský — spravoval ho Jeronym, druhý ženský — spravovala ho Paula; zdef také byl ústav vychovávací. Oba kláštery brzy zalidněny. Vedle nich zbudován prostranný hospic pro poutníky, kteříž z daleka široka přicházeli uctit drahých míst, posvěcených Synem Božím i přesvatou Matkou jeho.

Betlem byl nyní stálým bydlištěm Jeronymovým; odtud pomáhal moudrou radou svou řešiti záležitosti týkající se celé církve, odtud psal své přčetné listy jednotlivým osobám; odtud pochodí i ony svrchu zmíněné dva znamenité listy vychovatelské: Laetě roku 401 a Gaudentiovi roku 413.

Sv. Paula skonala 26. ledna 404, sv. dcera její Eustochium roku 419 a sv. Jeronym dne 30. září 420.

Vedle svého nejzáslužnějšího díla, vedle Vulgaty, zůstavil nám svatý Jeronym veliké množství listů, životopisy sv. Pavla, sv. Hileriona, sv. Pauly a j. Čemu učil a nabádal, sám věrně konal. Utrpení a pokušení přemáhal zvláště veleobětavými skutky milosrdenství, jež prokazoval zejména přichozím poutníkům do Svaté země; velehorlivě povždy studoval, psal a jinakou prací se obíral; i nemohl a nemohl ho pokušitel přemoci. Byl dokonale obeznámen s veškerou tehdejší světskou a církevní literaturou, i ukazuje ve svých spisech sečtelost, jako málokterý církevní spisovatel; ba přčasté citování pohanských klassiků způsobilo mu zde onde i nepřijeň; avšak důstojně se obhájl v té příčině listem napsaným Magnovi. Právem zařaden jest mezi svaté učitele církevní, ba nazván největším učitelem, pokud se týče výkladu Písma sv.

Pro ctěné čtenářstvo „Vychovatelských Listů“ těchto nebude zajisté nezajímavo přečísti si něco z vychovatelských listů světce a učence tohoto, jež napsal Laetě a Gaudentiovi.

I.

Otec Laetin byl pohanský kněz Albinus, matka byla křesfanka. Provdala se Laeta za šlechtěného Římana Toxotia, syna to sv. Pauly, svrchu zmíněné, a bratra Eustochiina. Dítka, jež ve svém manželství počala, přišly mrtvy na svět; i zavázala se Bohu slibem, zůstane-li přišší dítka živo, jemu že je zasvěti. Bůh ji vyslyšel; dostala dcerušku; nazvala ji Paulou; i poprosila sv. Jeronyma, by jí dal návod, jak by měla toto své Bohu zaslíbené dítě vychovávat.

Vyhovuje prosbě té napsal sv. Jeronym Laetě tento list:

„Požádán od sv. Marcella a od Tebe, mám Tobě, matce, psátí a naučení dáti, jak máš vychovávatí naši milou Paulu, která již před svým narozením Kristu zaslíbena. Dříve zaslíbena nežli narozena, má zajisté dle toho důstojně býti od svých rodičů vychována. Samuel dorůstal svého povolání ve chrámě, Jan připravoval se na poušti na své povolání; onen jest ctihodný svými vlasy, jichž si nestříhal, aniž pil vína anebo jakéhokoliv jiného opojného nápoje, a jsa ještě pacholíkem, rozmlouval s Hospodinem; tento vyhýbal městům, byl oblečen v roucho ze srsti velbloudí, opásán koženým opaskem, živil se kobytkami a medem lesním, aby tak už do budoucna poukazoval na kajicná kázání, jež bude konati.

* * *

Duši, jež jest chrámem Božím, dlužno dle toho vychovávatí; neslyšíš ona ničeho, nemluviš ničehož, co by bylo proti bázni Boží; nestydatým slovům nerozumějš, světáckých písní neumějš. Mladistvý jazyk budiž cvičen v libezných zpěvech žalmů. Budiž vzdálena od rozpustilého věku chlapeckého; ba i služky Tvé vyhýbejtež světáckému obcování, aby snad čemu tam nešťastny byly by se naučily, neučily pak Tvé dítě.

Poříd' Paule písmenky z dřeva modřinového nebo ze slonové kosti, označ je názvy; ať si s nimi hrá, ať i hra jest poučením. Ať zachovává pořadí písmen, ať za zpěvu říká si je z paměti; avšak ať také častěji pořadí ono přeruší, ať zamění poslední prostředními a prostřední prvými, aby se jim naučila nejenom dle zvuku, nýbrž i dle názoru. Když pak začne třesoucí se ručkou písátkem psát na voskové desce, ať ruka někoho druhého vede její jemné prštičky, anebo ať se písmena na desce oné vyryjí a ona pak ať v obrysech těch písátko pohybuje. Za odměnu ať pojí hlásky ve slabiky, a budiž k tomu povzbuzována dárečky, jež mile zajisté působí na každý věk. I při učení měž družky; ať s nimi závodí, ať jest pobádána, ony-li jsou chváleny. Je-li poněkud váhava, nebudiž za to kárána, nýbrž chválou pobádejž se duch její, tak aby se těšila překonavši druhé, a naopak aby truchlila jsouc od jiných překonána. Především jest se vystříhati, aby učení nepojala v nenávist, aby nechuf v dětském věku pojatá nepřešla pak do let dalších.

Jména, na nichž si navyká slova ponenáhlu skládati ve věty, nebudež nahodilá, nýbrž určitá, schválně volená, jako na př. jména prorokův a apoštolů, řada patriarchův, počínajíc od Adama, jak je vypočítávají evandělisté Matouš a Lukáš.

Budiž zvolen učitel osvědčeného věku, života a učenosti; myslím, že se nebude stydět u své příbuzné anebo u ctné panny konati, co konal kdys Aristoteles u syna krále Filipa, učiti totiž začátkům věd; nesmíť jako maličností pohrdati se tím, bez čehož věci velké neobstojí. Už i vyslovování písmen a všecko první vyučování zní jinak z úst učených a jinak z úst neučených. Musíš se i o to postarati, aby dcera Tvá pošetilými pochlebovačnými řečmi chův nenavykla si vyslovovati slov jenom na polo a aby si nchrála se zlatem a šarlatem; neboť oním kazí se řeč, tímto mravy. Nenučiž se v útlém věku něčemu, čemu by se později musila odnaučovati. K výmluvnosti Gracchův přispívala prý hned od jejich mládí řeč matčina. Výmluvnost Hortensiova začínala již, kdy jako dítě sedával na klíně otcově.

Jenom stěží se odstraní, co nevzdělaná dosud duše v sebe pojala. Kdož pak vrátí vlně v šarlatě zbarvené původní bělost? Nový džbán dlouho podrží chuf a vůni po tom, čím poprvé byl naplněn. Řecké dějiny vypravují, že Alexander, mocný král a vládce okrsku světa, nemohl se ve svém chování a chůzi zbýti chyb, jež si byl osvojil od svého hofmistra Leonida. Zlo snadno se nápodobí a lehkou přisvojí si člověk nedostatky těch, jejichž ctností nemůže ještě dostihnouti.

Chůva Paulina nemilujž opoje, nebudiž lehkovážna, nebudiž mluvka; budiž to žena skromná, a vychovatel budiž muž vážný. Spatří-li dědečka, ať mu chvátá do náruči, ať ho obejmě kolem krku, ať mu — třeba by i nechtěl — zpívá Alleluja! Babičce ať působí rozkoš, otce ať pozná po úsměvu. Budiž všem pomilování hodna, všecko příbuzenstvo ať se raduje, že z něho vzešla takováto růže. Ale včas ať se také doví, jakou ještě jinou má babičku a tetu, pro jakého vojevůdce a pro jaké vojsko jest vychovávána.¹⁾ Po nich toužíž, za nimi chtějž chvátati.

* * *

Všecek zevnější zjev i roucho připomínejž Paule, komu jest zaslíbena. Chraň se propíchnouti jí uši, chraň se obličej Kristu zasvěcený líčidlem a barvou purpurovou pomalovati, krk závěsy zlata a perel obtížiti, hlavu

¹⁾ Miní sv. Jeronym církev a Krista.

drahokamy zdobiti, vlasy na červeno barviti, sic bys zřela známky pekelného ohně. Mějž ona jiné perly, za něž by si později koupiti mohla perlu nejvzácnější.¹⁾

Praetextata, vznešená paní, změnila kdys na rozkaz svého muže Hymetia, jenž s otcovské strany byl strýcem panny Eustochium, změnila panně šat i ozdobu a dosavadní skromný účes vlasův uplavila podle módy světa, aby zmařila úmysl panin i matčin. A ejhle! v touž noc spatřila ve snách anděla, jenž jí hrozným hlasem hrozil řka: „Ty ses opovážila rozkazu mužovu dáti přednost před vůlí Kristovou a hlavy panny Bohu zasvěcené dotknouti se svýma hanebnýma rukama? Ty ruce ti uschnou, abys bolestí touto poznala, cos učinila! A za pět měsíců zemřeš. Nezanecháš-li svého rouhavého počínání, umrou najednou i tvůj muž i tvé děti.“ Stalo se.

Tak trestá Kristus hanobitele chrámu svého, tak hájí svých perel a nejvzácnějších ozdob. Nepřipomenul jsem toho, abych se snad posmíval neštěstí oné nešťastné ženy, nýbrž abych Tebe napomenul, s jakou bázni a opatrností máš hájiti toho, cos Bohu zaslíbila.

* * *

Velekněz Helli uráží Boha hříchy svých synů. Biskupem nemůže býti ten, jehož synové nejsou poddaní se vší počestností (jak píše sv. Pavel I. Timot. 3, 1); a naopak čteme zase, že spasena bude žena rozením dětí, jestliže setrvá (s nimi) u víře a lásce a v posvěcení se střízlivosti. (I. Timot. 2, 15.) Jestliže tedy ještě i dospělé a samostatné dívky přičítají se rodičům k vině nebo k zásluze, čím více přičítá se kojeneček, jenž ještě jest slabý a dle výroku Páně neví, co jest pravice nebo levice, t. j. nezná rozdilu mezi dobrem a zlem. Dbáš-li úzkostlivě, aby dcera tvá nebyla zmijí uštknuta, proč pak s touže pečlivostí nesnažíš se zameziti, aby nebyla zasažena od kladiva²⁾ celé země? aby nepila ze zlatého poháru babylonského? aby nechodila s Dinou³⁾ dívat se na dcery cizí země? aby netančila? aby šatů za sebou nevláčela? Jedy se podávají zaobaleny medem, a nepravosti omamují člověka pod rouškou ctnosti. Dceru svou Bohu obětovati či neobětovati, toť bylo v moci Tvé (ač vlastně u Tebe bylo to jinak, jelikož jsi jí dříve Bohu zaslíbila, než jsi počala); abys však jí Bohu už zasvěcené nezanedbávala, toť Tvá péče.

„Z prvorozených věcí, které se rodi ve skotech i v ovcích tvých, cožkoli jest pohlaví samcového, posvětiž Hospodinu Bohu svému. . . Pakli by mělo poskvřnu, že by kulhavé bylo anebo slepé anebo na některé straně škaredé nebo mdlé, nebude obětováno Hospodinu Bohu tvému.“ V. Mojž. 15, 19, 21.

Čím trestuhodnější jest ten, jenž část těla svého a čistotu duše neporušené chystá lásce Boha Krále a jest při tom nedbalý!

* * *

Až doroste a po příkladě svého ženicha počne prospívati moudrostí, věkem a milostí u Boha i u lidí, ať chodí s rodiči do chrámu pravého Otce, avšak ať se s nimi z chrámu nevrací. Hledejtež si jí na cestě světa

¹⁾ Naráží sv. Jeronym na podobenství Páně.

²⁾ Míni sv. Jeronym ďábla.

³⁾ Sr. I. Mojž. 34, kdež se vypravuje, kterak Dina, dcera Jakubova, vyšedši neopatrně, zneuctěna jest.

v zástupě a velikém počtu příbuzných a nenaleznětež jinde, leč ve svatyni Písem. prorokův a apoštolů, kterak se tam doptává na duchovní svatbu.¹⁾

Podobejž se Marii, kterouž Gabriel samojedinou zastal v komůrce a kteráž možná proto tak se ulekla, že nebyla zvyklá vidati muže. Následujž oné, o níž napsáno: „Všecka sláva tvé dcery královské uvnitř.“ Ž. 4†, 15.

Kéž i ona šípem lásky Boží zraněna řekne vyvolenci svému Kristu: „Uvedl mne král do pokojů svých.“ Velepíseň 4, 3.

* * *

Denně ukaž, jakých kvítek si natrhala v Písmech. Naučiž se řeckému rozměru veršového. Následujž hned vyučování latině . . . Tebe mějž první učitelkou, Tebe dětská její nevědomost obdivujž. Ani na Tobě, ani na otci nevidiž ničehož, což kdyby po vás učinila, zhřešila by. Považte, že jste rodiči panny a že ona více vašim příkladem než slovem může býti poučena. Rychle uvadnou květiny, rychle zhubí zhoubný vítr fialky, lilie a kročce. Nikdy sama bez Tebe nechodiž na veřejnou ulici. Basilik mučeníkův a jiných chrámů nesmí navštěvovati bez matky . . . Přeji si, aby ze svých služebnic nemilovala které více než druhé, aniž aby jí co tajně šeptala; co mluví jedné, mají slyšeti všecky. Nemá se jí která družka více líbiti, že jest lépe nastrojena, že jest lepší postavy, že jest dovádější, že jasným hlasem dovede zpívati sladoučkou píseň . . . Budiž jí představenou starší panna osvědčené věrnosti, mravnosti a cudnosti; ať jí učí a svým příkladem navyká, v noci vstávati k modlitbě a pěni žalmů, ráno hymny zpívati, o třetí, šesté a deváté hodině jako bojovnice Kristova na bojišti stanouli a s lampou hořící oběť večerní vykonati. Tak ať jí plyne den, tak ať jí shledá noc při práci. Modlitbu vystřídejž četba, četbu modlitba. Krátkým ukáže se jí čas, jenž zabrán tak rozmanitým zaměstnáním.

* * *

Ať se učí připravovati vlnu, na přeslici přisti, vřetenou otáčeti. Ať si neoblubuje hedvábných tkanin, serské²⁾ vlny a látek zlatem protkaných. Mějž šaty, jež chrání proti zimě, nevšak jež oblečeny nechávají tělo nahým. I najedši se budiž lačna. Ovšem neschvaluji v útlém věku dlouhých a přílišných postů, při nichž po týdný zakázáno pokrmy olejem mastiti a ovoce požívati; vímť ze zkušenosti, že oslátko umdlí-li cestou, dá se na scesti . . . Vydáš-li se ob čas na venkov, nezůstaniž dcera Tvá ve městě. Neúčastniž se ona rozprav lidí světských a neobcujž s pannami špatnými.

* * *

Místo perel a látek hedvábných oblibujž si Písmo svaté . . . Naučiž se napřed Žaltáři, obveseluj se těmi zpěvy a z Přísloví Šalomounových beřiž si naučení pro život. Z Kazatele navykniž sobě pohrdati marnostmi světa. V Jobovi následujž příkladu ctnosti a trpělivosti. Potom přejdiž k evandéliím a nikdy už nedejž jich z rukou. Skutky apoštolské i epištoly osvojiž si s veškerou vroucností srdce svého. Když pak bude již zásobena těmito poklady, obohacujž se ještě Proroky, Pentatenchem, knihami Králův a Paralipomenou, knihami Esdráše a knihou Esther. Na konec bez nebezpečí může se obeznámiti s Velepísní. Chraniž se všech spisů apokryfi-

¹⁾ Narází sv. Jeronym na evandéliím sv. Lukáše 2, 46.

²⁾ Serové, národ ve východní Asii.

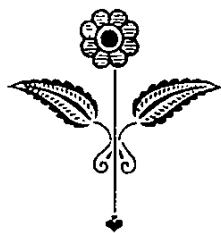
ckých (podvržených). — Díla Cyprianova¹⁾ mějž vždy po ruce. Listy Athanasiovými²⁾ a listy Hilariovými³⁾ směle se může obíratí . . .

* * *

Odpoviš mi na to: „Kterak já, Římanka, ve světě žijící paní, při takovémto shluku a směsici lidstva v Římě mám toto všecko vykonatí?“ Nuže nepodjímej se jha, s něž nejsi; nýbrž až ji s Isákem odstaviš, až ji se Samuelem rouchem přioděješ, pošli ji sem k babičce a tetě. Svěť tento převzácný drahokam chlěvu Mariinu, vlož dcerušku svou do jesliček, v nichž Ježíš spočíval. Ať jest zde v klášteře vychovávána, ať žije mezi kůry panenskými . . . Ať vidí i miluje i obdivuje ty, jejichž řeč, chůze i postava učí ctnostem . . . Ať spočívá na klíně babiččině, kteráž dovede na své vnučce opakovatí, co již na dceři dříve byla vykonala — kteráž dlouhou zkušeností se naučila panny vychovávati, zachovávati, vzdělávati — kteréž denně vetkává se do koruny slávy cudnost sta panenských duší.⁴⁾

O šťastná panno, šťastná Paulo, dcero Toxotiova, kteráž pro ctnosti své babičky i tety jsi ctihodnější než pro šlechtictví svého rodu! O Laeto, kéž bys viděla svou tchýni⁵⁾ a švakrovou⁶⁾, kéž bys patřila na jejich mocného ducha v nepatrném těle!

Pošleš-li sem Paulu, slibuji Ti, že jí budu učitelem a vychovatelem. Na ramenou budu jí nositi; třebaš již stařec budu s ní po dětsku hovořiti a slova skládati, a to mnohem dovedněji a slavněji, než onen mudrc⁷⁾, jelikož nebudu vychovávati krále macedonského⁸⁾, jenž měl zahynouti jedem babylonským, nýbrž dívku a nevěstu Kristovu, jež má býti zasvěcena království nebeskému.“ (Příště dále.)

¹⁾ Sv. Cyprian, biskup karthaginský a mučeník, † 258.

²⁾ Sv. Athanasius, patriarcha alexandrijský a učitel církevní, † 373.

³⁾ Sv. Hilarius, biskup poitierský a učitel církevní, † 366.

⁴⁾ Jaký to vzácný doklad, kterak kláštery, zejména ženské kláštery, obíraly se výchovou mládeže, a že ústavy takové kvetly už dávno před koncem IV. století! Mluvit zde o tom sv. Jeronym jako o věci dávno známé.

⁵⁾ Paulu.

⁶⁾ Eustochium.

⁷⁾ Aristoteles.

⁸⁾ Alexandra.

Správa školy.

Pokračování.

III. Úřední jednání s okresní školní radou.

Zemský zákon moravský daný 12. ledna 1879 z. z. č. 3. ustanovuje v § 25., že okr. školní radě, již přísluší název cís. královská, náleží ve příčině všech veřejných škol obecných, jakož i soukromých ústavů a škol specialních do tohoto oboru náležejících, pak ve příčině opatroven v okrese týž obor působnosti, který dle dřívějších předpisů náležel okresním úřadům politickým a okresním dozorcům školním.

Obzvláště jí náleží:

1. zastupovati zájmy okresu školního na venek, náležitě chovati v evidenci stav o školství v okrese, pečovati o zákonitý pořádek ve věcech školních a o všemožné zvelebení školství vůbec a každé školy zvláště;

2. pečovati, aby prohlašovány byly zákony a nařízení vyšších úřadů školních, vydané v záležitostech škol obecných, jakož aby také ve skutek uváděny byly;

3. řídití vyjednávání o upravení a rozšíření škol již založených, jakož i o zřizování nových škol, rozhodovati v první instanci o vyškolení a příškolení; vésti vrchní dozor ke stavbám školním, nezapravují-li se z prostředků zemských, potom k tomu, aby potřeby pro místnosti škol obecných se řádně zjednávaly;

4. vykonávati opatrovnická práva státu nad místními fondy školními a nad fundacemi školními, nejsou-li k tomu ustanoveny orgány zvláštní, nebo není-li tato působnost zůstavena vyššímu úřadu;

5. poskytovatí ochrany školám i učitelům ve všelikých záležitostech hospodářských i policejních, starati se o vyměření a ustanovení platů učitelských a požitků zaopatřovacích, jakož i o jich řádné vyplácení, dále spravovati okresní pokladnu školní.

6. užívati prostředků donucovacích ve případech zákonem ustanovených;

7. prozatímně obsazovati místa služebná na školách uprázdněná a spolupůsobiti při definitivním obsazování jich, jakož i při postupování učitelů do vyšších platů;

8. vyšetřovati disciplinární poklesky učitelstva a jiné vady škol, a rozhodovati o tom v první instanci, nebo činiti návrhy zemské školní radě;

9. podporovati další vzdělávání učitelstva, zařizovati okresní konference učitelské a dohlížeti ke knihovnám školním a učitelským;

10. vydávati učitelstvu vysvědčení o působnosti;

11. dávatí nařízení ve příčině sestavení místních školních rad, podporovati působení jejich a dohlížeti k němu;

12. zařizovati mimořádné inspekce škol;

13. po vyslechnutí místní rady školní ustanoviti okolnostem místním přiměřenou dobu pro zákonité prázdniny veřejných škol obecných;

14. podávati vysvětlení, dobrozdání, návrhy a periodické zprávy školní vyšším úřadům školním:

Z toho patrně, že správa školství je vložena do ruky c. k. okresní školní rady, zejména však náčelníka okresu a školdozorce jakožto zpravodaje odborného o všech školy a učitele se týkajících událostech a otázkách

Je tudíž pochopitelno, že správce školy nejvíce a nejčastěji písemně jedná s c. k. okresní školní radou a c. k. okr. školdozorcem, jimž zasilá všeliké výkazy, zprávy, oznámení, dotazy, žádosti netoliko školy vůbec, ale i jednotlivých osob se týkající.

Každé podání obsahovat má datum a číslo rozhodnutí příslušného úřadu, na jehož základě se činí.

Jakmile vykonána první porada sboru učitelského, sestaví se rozvrh hodin v tabulárním přehledu a s příslušným podáním ve dvojmo ku schválení se zašle c. k. okresní školní radě. Do 14 dní po započetí vyučování předloží se sumární výkaz žáků školu navštěvujících. Po nastoupení učitele oznámí se ihned c. k. okresní školní radě, který den službu nastoupil. Nejméně 3 dni dříve oznamuje se, kdy žáci konají sv. zpověď. Po nastoupení učitele předložiti je výkaz stipendistů. Vypukne-li nakažlivá nemoc, oznámení zašle se ihned c. k. šk. radě. Totéž děje se, onemocní-li učitel, dána-li dovolená, přeloženo-li vyučování s dovolením místní školní rady. Na konci roku opět se podávají různé výkazy o počtu žáků, hlavní zpráva o stavu školy čili dotazník atd.

Kromě těchto stálých, rok po roce se opakujících podání třeba odpovídati na různé dotazy mimořádné a příslušné zasílati zprávy i výkazy, dobrozdání, návrhy a jiné písemnosti úřední, tak že do roku jenom protokol jednací na víceřidni škole vykazuje až na 300 vyřízených čísel, zajisté výkon pozoruhodný.

Následující příklady objasní jak se vyřizují nejobyčejší záležitosti úřední v úředním jednání s c. k. okresní školní radou.

Nejsou zařaděny všechny, aby objem spisku nenabyl přílišných rozměrů, zařaděny jenom nejnnutnější na ukázkou, podle níž ostatní se vyskytující snadno každý pořídí.

Písemnosti pořizeny jednak způsobem dříve obvyklým, starším, jakýž dosud v užívání je při podáních osobních, a novějším, jak byl zaveden k vůli zjednodušení korespondence úřední při vzájemném styku mezi úřady.

Starý způsob.

Č. . .

Slavná c. k. okresní školní rado!

Ve smyslu nařízení ze dne 15. září 1898 č. 1524/šk. v příloze předkládá v účtě podepsaná správa školy mimořádný rozvrh hodin ku schválení po dobu od 16. září do 15. listopadu t. r.

Rozvrh hodin zdělán tak, že po čas dovolené podučitele p. J. L. ve všech 4 třídách bude vyučováno plný počet předepsaných hodin, a sice bude nadučitel K. suplovati 8 hodin, učitel J. P. 7 hodin, podučitel A. S. 9 hodin, katecheta P. R. M. 2 hodiny, celkem tedy 26 hodin týdně, aniž by doba vyučovací byla z hodin obvyklých přesunuta, nebo zkrácena.

Správa chlapecké školy v N . . . dne 19. září 1898.

Pečeť

N. N., správce školy.

Rubrum:

Slavné c. k. okresní školní radě v M

Správa chlapecké školy v N

1 příloha

ku schválení předkládá
mimořádný rozvrh hodin.

Nový způsob.

Správa chlapecké školy obecné v N

Č. V N, 1. října 1904.

C. k. okresní školní radě v N

Předkládajíc v příloze seznam přijatých knih chudobinských potvrzuje podepsaná správa školy, že chudobinské knihy na školní rok 1904—1905 od c. k. okr. školní rady obdržela a s nimi dle předpisu naložila.

Správa chlapecké školy :

pečeť N. N., správce školy.

Školní okres : Místecký.

Obecná škola : v N

SUMÁRNÍ VÝKAZ

žáků, kteří zdejší školu na počátku školního roku (na konci školního roku) 1903—1904 navštěvovali :

Školní rok	Přiškolená obec	Počet žáků	Poznámka
1903—1904	Frydlant	272	Z těch je 6 cizích

V N, dne 16. září 1896.

pečeť N. N., správce školy.

Nový způsob.

Správa obecné školy v N

Č. V N, dne 8. září 1903.

C. k. okresní školní radě v N

V příloze předkládá podepsaná správa školy dva tabulárně sestavené rozvrhy hodin všech tříd k úřednímu schválení.

Správa obecné školy :

pečeť N. N., správce školy.

Rozvrh hodin pro trojtřídní školu v D

Dny/Hodiny	I. třída	II. třída	III. třída
Pondělí			
8-9	Počty	Počty	Počty
9-10	Ruční práce (děvč.) - Tělocvik (chl.)	Přirodověda	Pravopis
10-11		Kreslení	Zeměpis
11-12			
1-2	Národní vyučování - Mluvnice	Mluvnice	Psalni
2-3	Psalni čtení - čtení	Náboženství	Přirodozpyt
3-4	Zpěv 1/2 hod.		Zpěv
Úterý			
8-9	Psalni čtení - Sloh	Počty	Mluvnice
9-10	Národní vyučování - čtení	čtení	čtení
10-11	Psalni 2. odd.	Ruční práce (děvč.) - Tělocvik (chl.)	Kreslení
11-12		Sloh	Ruční práce
1-2	Náboženství		Sloh
2-3	Psalni čtení - čtení	Ruční práce	Náboženství
3-4			Ruční práce
Středa			
8-9	Počty	Mluvnice	Počty
9-10	Psalni čtení - Mluvnice a pravopis	Děje a zeměpis	Mluvnice
10-11	Kreslení 1/2 hod.	Psalni	Kreslení
11-12			
1-2	Národní vyučování - Mluvnice	čtení	čtení
2-3	Psalni čtení - čtení	Pravopis	Přirodopis
3-4			Tělocvik
Pátek			
8-9	Počty	Počty	Počty
9-10	Psalni čtení - Cvičení slohové	Sloh	Sloh
10-11	Psalni 2. odd.	Ruční práce (děvč.) - Tělocvik (chl.)	čtení
11-12			Ruční práce
1-2	Náboženství	Mluvnice	Počty
2-3	Ruční práce - Tělocvik	Náboženství	Náboženství
3-4	Zpěv 1/2 hod.		Ruční práce
Sobota			
8-9	Počty	Počty	Počty
9-10	Psalni čtení - čtení	čtení	Mluvnice
10-11	Kreslení 1/2 hod.	Kreslení	Kreslení
11-12			
1-2	Psalni čtení - Mluvnice	Náboženství	čtení
2-3	Národní vyučování - čtení	Psalni	Dějepis
3-4			Zpěv

V D, dne 10. září 1903.

N. N., správce školy.

Č. 567.

Schváleno c. k. okr. školní radou v N . . ., dne 15. září 1903.

N. N., předseda c. k. okr. školní rady.

Školní okres místecký.

Obecná škola v N. . .

S E Z N A M

oněch osob učitelských, které jako chovanci učitelští státního stipendia požívaly a dle reversu povinny jsou po 6 let na veřejných školách obecných působiti.

Jméno a místo služby	Dokonal studia svá		Požíval státního stipendia v úhrnném obnosu	Poznámka
	na učitelském ústavě	v roku		
N. N.	v Příboře	1900	600 K	

Správa obecné školy v N. . . dne 23. prosince 1890.

pečet.

N. N., správce školy.

SUMÁRNÍ VÝKAZ

žáků, kteří počátkem školního roku 1896—1897 navštěvují obecnou školu ve Frýdlantě.

Školní rok	Obec přiškolená	Třída	Počet žáků	Celkem
1896—1897	Frýdlant	I.	49	60
	Pstruží		11	
	Frýdlant	II.	81	96
	Pstruží		15	
	Frýdlant	III.	62	47
	Pstruží		7	
	Frýdlant	IV.	42	47
	Pstruží		5	

Úhrnem: Frýdlant 234, Pstruží 38. Celkem 272 žáků.

Správa obecné školy ve Frýdlantě, dne 23. září 1896.

pečet.

N. N., správce školy.

Starý způsob.

Č. 20.

Slavné c. k. okresní školní radě.

Vzhledem k nařízení ze dne č. . . předkládá v účtě podepsaná správa školy „Zprávu o čtyřtřídní škole obecné v N.“ dle stavu na počátku školního roku 1900-1901.

Správa obecné školy v N . . . , dne 20. září 1900.

pečeť

N. N., správce školy.

Rubrum.

Starý způsob.

Č. . .

Slavná c. k. okresní školní rado!

Ve smyslu nařízení slavné c. k. okr. školní rady ze dne 15. října 1878 č. 1752/šk. oznamuje v účtě podepsaná správa školy, že nikdo ze zdejších učitelů nepožíval státního stipendia.

Správa školy v N . . . , dne 22. října 1878.

pečeť

N. N., správce školy.

Rubrum.

Nový způsob.

Správa obecné školy v N

Č. . .

V N , dne 10. ledna 1903.

C. k. okresní školní radě v Místku.

Podepsaná správa školy předkládá v příloze žádost zatímního podučitele Leopolda K . . . o připuštění ku zkoušce učitelské způsobilosti pro školy obecné s doložením, že se příznivé vyřízení této žádosti doporučuje.

Správa obecné školy:

pečeť.

N. N., správce školy.

Nový způsob.

Správa obecné školy v N

Č. . .

V N , 15. února 1904.

C. k. okresní školní radě v Místku.

Podepsaná správa školy oznamuje, že ve zdejší škole v poslední době onemocnělo 10 dítek na spálu a je dle mínění obvodního lékaře pana dra. K. žádoucí, aby se vyučování přerušilo alespoň na tři neděle, by se tím šíření zhoubné choroby zamezilo.

Oznamujíc to c. k. okresní školní radě žádá podepsaná správa školy o rozhodnutí, má-li se vyučování na dobu naznačenou přerušiti.

Správa obecné školy:

pečeť.

N. N., správce školy.

Nový způsob.

Správa školy obecné ve Fr. . .

Č. 73. Ve Fr. . ., 24. ledna 1904.

C. k. okresní školní radě v Místku.

Vyhovujíc nařízení ze dne 17. ledna 1904 č. 675 šk. oznamuje podepsaná správa školy, že Jan Pavliček, dne 22. listopadu 1891 na Pstružim narozený, žák II. třídy II. odděl. zdejší školy, velmi nepravdělně školu navštěvuje, prospěch jeví méně dostatečný, chování jeho je nepřiměřené, tudíž nevyhověl § 21. ř. z. šk. a osvobození od další návštěvy školní se nedoporučuje.

Správa obecné školy:

pečeť

N. N., nadučitel.

Nový způsob.

Správa obecné školy ve Fr. . .

Č. 101. Ve Fr. . ., dne 1. března 1904.

C. k. okresní školní radě v Místku.

Vyřizujíc nařízení dne 23. února 1904 č. 678 šk. oznamuje podepsaná správa školy, že Jindřich Válek, dne 2. prosince 1901 ve Frýdlantě narozený, žák IV. třídy II. odděl. zdejší chlapecké školy, velmi pilně školu navštěvoval, vykazuje vesměs dobrý prospěch a má úplně přiměřené mravy, tak že předpisům § 21. ř. z. úplně vyhověl a doporučuje se tudíž, aby další návštěvy školy byl sprostěn.

Správa obecné školy:

pečeť

N. N., správce školy.

Starý způsob.

Č. 60.

Slavná c. k. okresní školní rado!

Ve smyslu nařízení ze dne 31. ledna 1898 144 šk. předkládá v úctě podepsaná správa školy výkazy o počtu žáků z každé přiškolené obce za léta 1894-95, 1895-96 a 1896-97 dle výnosu zemské školní rady ze dne 17. dubna 1892 č. 1936 vyhotovené.

Správa chlapecké školy obecné ve Fr. . ., dne 14. února 1898.

pečeť

N. N., správce školy.

Rubrum:

Slavné c. k. okresní školní radě v Místku.

Správa obecné školy ve Fr. . .

předkládá výkazy žáků za
léta 1894/95—1896/97.

1 příloha.

Starý způsob.

Č. 44.

Slavná c. k. okresní školní rado!

Ve smyslu normálního výnosu vysoké c. k. zem. školní rady ze dne 19. dubna 1881 č. 3032 předkládá v účtě podepsaná správa školy přiloženou žádost podučitele J. P. o definitivní místo podučitelské při čtyřtřídní škole chlapecké ve Frýdlantě s doložením, že jmenovaný žadatel zcela bezúhonně se chová a povinnosti své koná svědomitě.

Správa chlapecké školy v N . . ., dne 12. ledna 1897.

pečeť,

N. N., správce školy.

Rubrum.

Slavné c. k. okresní školní radě v Místku.

Správa chlapecké školy v N

6 příloh

předkládá žádost podučitele J. P. o definitivní místo podučitele v N

(Příště dále.)

Mezinárodní výstava kreslířská v Bernu.

Kreslířský sjezd mezinárodní, o němž předešle podána zpráva, velmi účelně doplňovala výstava kreseb a maleb žáků i učitelů, jakož i pomůcek různých, jež sice dosti primitivně jako by rozhozená bez ladu a skladu po chodbách bernské university, přece i v neladné své neúplnosti instruktivní podávala obraz soudobých method, a zároveň výborně ukázala výsledky nových směrů, jež všude se uplatňují a pronikají v učbě kreslířské.

Zastoupeny byly všechny stupně a druhy škol dívčích i chlapeckých. Na odiv vystavily práce dítek nejnižší školy i dětské zahrádky a útulny, i vysoké školy umělecké a průmyslové.

Na mezinárodní výstavě zastoupeny: Francie, Anglie, Amerika, Austria, Rusko, Belgie a Nizozemí, Německo a Norvegy se Švedskem, Čechy a Švýcary.

Nejvíce obdivována, prohlížena a studována exposice prof. Boudy z Kladna, kterýž uhájil prvenství Čechům. Bylať Boudova exposice netoliko nejbohatší, nejúhlednější i nejúplnější, nýbrž také nejlepší výsledky nových směrů soustavně uspořádané obsahovala, od prvních pokusů začátečnických až po kresby umělecké takměř dokonalosti. A práce ty vynikaly netoliko nadobyčejnou výškoleností, svižností a dokonalostí, nýbrž i původností

v námětech i provedení. Nejlepší znalci bez obalu s nadšením mluvili o mistrovských výkonech těch a všeobecně šťastnému tvůrci těchto skvostů okázale blahopřáno. Jaký rozruch Boudova exposice způsobila, z toho lze poznati, že hned v Bernu dostal skvělou nabídku, aby převzal professuru kreslení v Novém Yorku za podmínek, kteréž měl sám stanovit.

Na výstavě bernské ukázal prakticky, co ve spise: „O školní praxi umělecké a reformě kreslení“ napsal prof. A. Bouda, a dokázal, že nové směry, jak on je uplatňuje, mají ve škole velkou budoucnost.

Abych ukázal, že úspěch české práce v Berně nebyl snadný, tudíž je nad obyčej čestný, podám přehledně, jaké práce a předměty byly vystaveny, ovšem jenom tak letmo a nesoustavně, neboť na studium soustavné nestačí čas ani místo.

Americké školy vystavily práce žáků všech ročníků. Viděli jsme práce dětí 6—7letých, práce podivuhodné. Američané prakticky ukázali postup podle roků, čímž poskytli měřítko účelnosti nové metody. Rovněž Angličané uspořádali kresby podle ročníků a vystavili práce pozoruhodné.

Umělecká škola z Mühlhausen vystavila figurální a ornamentální kresby velmi jemné a vkusné. Je patrné, že škola stojí pod vlivem skvělých tradic umění francouzského. Vystavené práce přípravného kursu a umělecké školy „Société Industr. de Mulhouse“ vesměs nesly stopy neobyčejné vyspělosti a dovednosti. Nádherné práce sice prováděny starými metodami, ale proto cenu jejich nijak nelze snižovat.

Velice zajímavé byly ukázky kreseb školy „Ecol professionnelle et menagere de Geneve“, jež podala skvostné ukázky kresby dívčí, zejména kreslení stříhů.

Poučná byla exposice Girls Public Day School Co. z Londýna a New-Yorku, kteréž vystavily postup práce a metody tam uplatněné. Zejména zajímavé byly práce školy pro vzdělání učitelů kreslení pro všeobecné školy dětské v Americe.

Ukázky prací žáků vystavily školy realné a jiné ze St. Gallen (Švýcarský), umělecké museum v Bostonu, Artur W. Dow z New-Yorku, England Elementary Schools a Secondary Schools, vzdělávací kurs vídeňských učitelů — práce učitelů kursistů velmi pěkné — učitelský ústav Plauen u Drážďan (prof. Elsner), St. Etienne Ecole pratique et industriel — vzácné konstrukce — Kindergarten z Curychu (kresby a skládanky). Švédské školy obecné instruktivní postup kreseb dítek od 7. do 15. roku.

Zajímavé ukázky měly francouzské školy mateřské, jež vystavily kresby s papírovými výstřížky.

Exposici uměleckých ambicí měl pařížský spolek profesorů kreslení a Ecol normal des Institutrices de la Paris. Francouzské školy, najmě Association des Professeurs de Dessin de la ville de Paris (117 boulevard St. Germain) — Le Modele 1903 — byly skvostné v návrhu i provedení. Jakož vůbec dosud Francouzům prvenství nelze odpírati a mnohému od nich lze se přiučiti.

Z jednotlivostí zvláštní zmínky zasluhují díla: Von der Pflanze zum Ornament od G. Kolba a K. Gmelicha, nákladem Illig a Müller, Goppingen ve Württembergu.

Dekorative Zusammenstellung u. Anfangsgründe der Geometrie. Vzácné dílo u nás neznámé na základě postupu nezvyklého zpracované. Tvary

geometrické a jich užití v průmyslu textilním. Tomu podobné je dílo „Dekorative Kompositionen (Training School) k ozdobování tkaniv a krajk i s praktickým užitím.

Mnoho pozornosti věnováno dílu Dra. U. Dien-Hofer a comp. z Curychu: Grundlagen des Gedächtnisszeichnen a dílo: Vorlagen für Holzbrand E. Lautenburg, Bern: Eg. Steiner: 62 Karton-Modelle für elementares Volksschulzeichnen, vyd. A. Trül & Cie., Aarau.

Pro školy průmyslové cenu velikou mají učebné modelly strojů (Unterrichtsmodelle) průmyslovým museem z Winterthurn vystavené.

Všem se zamlouval přístroj ku znázornění a užití hlavních pouček perspektivy (Demonstrations-Apparat für die 4 Hauptregeln der Perspektive von E. Clottn-Technicum Biel Perspectiveur „Zigler“.

Zajímavé byly modelky lupenů a tvarů z barevné lepenky a vzorky ke kresbě těles z barevných pruhů a pásů zhotovené. Pruh papíru svinut a prohýbán způsobem různým a vedle kresba. Jednoduchá, laciná a přece výtečná pomůcka ku kreslení, již si může každý poříditi sám. Jakož vůbec všude se uplatňuje užívání lupenů, pásů a pruhů papírových, živých květů, skutečných předmětů (hraček), nádob, seřazení motýlů, brouků atd. k účelům ornamentálním. Ornamentika domácí přírody vítězí v nových směrech.

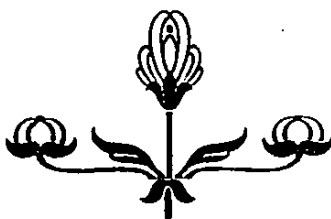
K tomu cíli míří dílo „Verwertung der heimischen Flora“, das polychrome pflanzliche Ornament von Ferd. Sodoma, u Pichlera ve Vídni vydané; Naturformen in Umrissen und Farbe von Ritter und Sohn, vydal Max Seeger, Stuttgart.

Verwendung der heimischen Flora von Hermann Werner in Elbing; moderne Fliesen von Leo Chilla, Pichler ve Vídni. Kaiser & Comp. vystavil nové stoly kreslířské, pohyblivé, obrazy a potřeby různé, a různé závody měly na ukázkou barvy, tužky atd. Tak ukazovala firma St. Genée & Comp. Paris VI. Rue de Savoie zajímavý „Perspectographe“ on triregle de M. Cariage. Jiný zase na tuhém papíře pěkně praeparované lupeny nalepené, motýle domácí a zámořské a jiné přírodniny nabízí.

Škoda, že české firmy a školy nevšímají si takových mezinárodních výstav. Co by z nich se dalo získat hmotného i mravního úspěchu.

Snad zkušenosti v Bernu nabyté budou nám pobídkou, abychom na poli, kde se netřeba krčit do koutka — jak dokázal prof. Bouda — náležitě uplatnili práci českou. Je třeba, abychom výstavy podobné obeslali a také důkladně — studovali, neboť na poli cti a duševního zápasu rozhodují se osudy národů.

Škoda, že české učitelstvo bernskému sjezdu mezinárodnímu a výstavě kreslířské nevěnovalo takovou pozornost, jak zasluhovala. Byla bohatá a v nejednom ohledu pro nás velmi poučná. *J. M. Kaulčák.*

Něco o českých enklitikách.

Podává Vojt. Srba.

Dokončení.

Proti všem důvodům stojí ztrnulé (prý) historické právo toho němého *j*, proti všemu svědectví — heslo: držet se historického pravopisu, sic . . ! Hojnost příkladů, že milá „historie“ zcela potichu již leckde ustoupila výslovnosti přirozené, nechme nyní stranou. Za to jen zdviháme otázku: Když vůle několika lidí ustanovila kdysi dosavadní pravidlo, nemůže tatáž vůle k vůli dohodě s mluvícím národem změnit toto pravidlo a přivodit takto změnu v nejednom směru užitečnou, žádoucnou?

Sboru veškerého učitelstva i každému rozhodujícímu činiteli vážeme na duši, aby se zasadili o to co nejudilovněji, by zavedeno bylo psaní tvarů *sem* — *souce* bez *j* všeobecně.

Ale; potom bude zmatek! Spleteme *si* (du bist) se *si* (mir dir sich). Žádné strachy. Pišeme *ji* (er isset) a *ji* (ihr, durch sie), vlna (woge) a vlna (wolfe), ženu (das weib) a ženu (ich jage), a nenastal ještě žádný pohrom světa. Má Francouz šestero! nosového *san* a šestero! nosového *sen*, a rozumíš mu až radost.

Ale stojí taková! malichernost za řeč? Páni učitelé a páni zpovědníci, prosím, račte se ozvat. Když po pozeňnaných oblastech Čech, Moravy a Slezska **miliony** a **miliony** dětských usteček úzkostlivým dressírováním pod nátlakem historického! pravopisu proti svému vlastnímu národu štveme k takovému ohyzdnému nešvaru, to že je malichernost? Má historické právo toho fakticky mrtvého *j* — k takové spouště nesprávností — jen zdání nějakého „práva“?

Ale v záporu nezvratně dlužno psát *j* — *ne-j + sem*. Ovšem. Ba vedle *byla sem* bude se velmi dobře snášet. Vždyť se snáší *mu ho* zcela dobře vedle *j + eho j + emu*. Stačí žákům vyložit: sloveso má dva tvary, delší v *ne + j'sem*, jako *po + jem po + j'mu*, *zá + jem zá + j'mu*, a kratší (enklitické) v *byla sem*, a je po špekulaci. Jazykozpyt nemá té zkušenosti nadarmo, že se ve složeninách zachovávají hlásky, které v slově o sobě už dávno vyhynuly. Máme složeninu *d[e]ne + s* vedle *den* — *vlko + dlak* vedle *vlk* — *medv + ěd* (honig-fresser) vedle *med*. Tak i *ne + j'sem* vedle *sem*.

Ale co včil s pravopisem a slovosledem?!

Vědecký i povídkářský spisovatel zhusta musí své osoby uváděti v živé mezi sebou rozmluvě. V konceptu správně a plyně postaví na papír *mně se zdá*; vždyť zná jak celý národ zpívá *Mně se* (1) *mně se* (2) *mně se* (3) *mně se* (4!) *všecko zdá*, že moje milá atd; napíše i: *bylas u nás včera? proč ses neoblékla do svátečních šatů? co sis koupila na pouti? ale když sedne korigovat, jdou naň strachy* — nejistota — bezradnost. Pro tohle není nikde — ani v němčině *ne!* — pravidla, vzoru příkladu.

Má korigovat *byla-s se-s si-s* dle č. *zda-li?* nebo *byla's se's si's ty's* dle německého *auf's war's?* anebo nechat *bylas ses sis tys* (to byl a žádný jiný) dle ruského *vorotitsa vorotis* (vrátit se vrah se)? Anebo má to všecko zkroutit a rozházet a vylepšit (!) to na *zdá mi se* (protože lid má vedle *mně se zdá* jenom ještě *zdá se mi*, *zdálo se mi dnes v noci*) *ty to byl jsi* a žádný jiný? Čím pokroucenější, tím spisovnějši a nota bene vzdělanější?

Kdo dobrý pomož.

Zkusme to. Psaní ležaté spojky - zdržuje, je nezručné, německý háček snad také zamítnem, a sice již k vůli školním dětem, jimž nutné čárky a rozdělovací značka dají dost lámání hlavy: nač ještě zbytečnými čárkami - a háčky, úkol školský přitěžovat. Zbývá tudíž jediný způsob ruský. I dr. Wustmannovi se zamlouvá a je to kutý Němec, Prušák. Máme z ruštiny už leccos dobrého, slovanského, držme se jí taky v tomhle a pišme ostro: bylas zdálas tys ses sis.

A což? Nemáme svých vlastních dobrých českoslovanských vzorů dnes letos a pak ten pravzor*) tisíckrát (i falešně) psaný, mluvený, šeptaný, zpívaný --

zdrávas?

Není v gramatikách vzácnějšího tvaru nad toto zdrávas. Všecko naše dovozování na něm se otvírá a zavírá. Když jemu se nepodaří zkosnatělou umíněnost j + semáků překonat, pak veta po všem, a nesmyslná tyranie ostane celému světu na obdiv.

Zdrávas je splynutí ženského neurčitého adjektiva zdráva s enklitickou formou pomocného slovesa j + si, ovšem již zkráceného na pouhé s; tedy = zdráva + s. Že se v češtině odhazuje záslovné i ukazuje dones! doneste! — vedle zavři! zavřite! (pišeme ovšem zavřete!)

Nezapomínejme pak, že zdráva + s je složenina kladná, tak že stojí zdráva + s vedle ne + jsi, složeniny to záporné. Máme tedy skutečně si a ne-jsi v tom poměru jaký sme něco dříve ohražovali; sneseme tudíž i sem podle ne-jsem, sou podle ne-jsou atd.

Všeci co je nás mluvíme, slyšíme, pišeme, čteme tu ne-jsi, tu zdrávas; to historický pravopis dovoluje, psátí však byla sem vedle nejsem, tudíž věc úplně totožnou! proti tomu se čepejí.

Leč to ještě není všecko. Podívejme se té přísné historii (!) jednou na zuby. Složenina zdrávas nikdy nezněla v nesložení zdráva jsi, jinak by se musel celý svět až podnes modlit zdrávajs Maria: zněla již za doby svého nesplynutí jenom zdráva si a z toho zkráceně zdráva + s = zdrávas, zrovna jako dnešní lidové byla si byla + s.

Nejsi však nikdy neznělo nesí, nejsou nikdy nesou ani v lidu ani v písmě. Co je v tom? Něco náramně důležitého, že na to — to tvrdím směle — ani jeden z historiků nepřišel, protože se vrtí jen v mrtvých psaných lejstrách, a mluvící lid nikdy neposlouchá.

Naše vzácná mateřština zděděný kořen *es* (z *as* = sein) od nepaměti užívala ve dvoji způsobě. Z toho rozdíl slovotvorný týkající se pravopisu a slovosledný týkající se syntaxe. Ty dvě způsoby nebo ty dva tvary byly: *esem* a *sem*. Delší pratvar *esém* dal sloveso podstatné (verbum substantivum „existo“), kratšího *sem* užito za výpomoc při tvoření českého opsaného perfekta: šel sem.

Ostrý slovanský přízvuk — o jehož ceně jazykové vědí jen němečtí badatelé A. Ludwig („Lautgesetz“ str. 5.) a Johannes Schmidt (Vokalismus I. str. 25.) — delšího pratvaru *esém* přivodil klesnutí náslovného *e* v polohlásku „(jeřík), jenž dle fonologie Geitlerovy (§ 102) přijímal tuze rád

*) O dosahu a o rozhodném vlivu takových pravzorů pro rozvoj každého jazyka podávají důkladného a překvapujícího poučení spisy A. Ludwiga: Entstehung der a-declination, Infinitiv im Veda, Zur Genesis der Skrtformen a m. j.

eufonické *j* za předsuvku. Za starší *esém* užívalo se po nějaký čas *j* *esém*. Když pak čeština zrušila slovanský přízvuk pohyblivý a ustanovila dnešní monotónní, musel jeřík před plným, přízvukovým *em* vypadnout, tak jak vypadl z *čьso čьstí* a dal staročeské *čso čsti* a dnešní assimilované *co cti*.

S tímto delším, slovní přízvuk nikdy neztrativším *j*[*ɛ*]*sem* slučoval národ negaci *ne* jako s každým jiným slovem, jež má přízvuk slovní a je schopno i přízvuku (důrazu) pojmového. (Enklitiky *ex naturâ rei* tohoto pojmového důrazu nejsou schopny, a proto nemají ani slovního důrazu aniž mohou splynout s negací *ne*!) Proto národ — tisíc let dřív, než vyšla první česká (!) gramatika — říkal: Já jsem voják, ty však nejsi, anebo já nejsem voják, ale ty jím jsi. A v tomto přísně logickém rozlišování tvaru a pojmu slovního od tvaru a pojmu enklitického hledej příčinu, že tentýž národ a v něm těch nečítaných tisíců a tisíců našich matiček neřikaly ani děti svých říkat neučily: nejsem hledal, nejsi přišel, nejsme zmeškali vlak!

Kdo ty lidi naučil tak správně mluvit, kdo? A bez — gramatik!

Národ český od nepaměti v negaci minulé říkal: nehledal sem, nepřišels, nezmeškali sme, protože pomocné sloveso *sem s(i) sme ste* od verba substantivního ani nepochází, nýbrž přímo od kratší formy kořene *as*, jak ukazuje sanskrt, jenž zachoval pádnější dlouhé *âs* pro pojem *existo* a krátké enklitické (už tehdá) *as* užívá též výpomocně.

Naše výpomocné *sem s(i) sme ste* odhodilo náslovné z *a* vzniklé *e* již v tom čase, kdy sloveso podstatné ještě znělo *esém* (mělo se tedy *sem* k *esém* v tom samém poměru jako skt. kořenové *as* k *âs*); nemělo tudíž nikdy samohláskového násloví, ani žádného *e*, ani žádný jeřík, nemělo nikdy předsuté *ho j*, jež sice předstupuje před samohlásky ale nikdy před souhlásky (zde před holé *s(en)*), nemělo nikdy přízvuku, a nesneslo nikdy pojmového důrazu.

Zde laskavý čtenáři stojíš na místě, odkud se můžeš po chuti obdivovat celé té slávě historického pravopisu. Vindikovat tvarům slovním hlásky, které nikdy neměly a ani míti nemohly, nad to podařenějšího nestává.

Historie pravá o vědu i o skutečnou mluvu lidovou opřená učí: vedle delší, dvojslabičné, přízvukem opatřené formy pro sloveso podstatné a od spisovné výhradně pěstované (*jsem — nejsem*) žila a žije dosud kratší, jedno- ba i jen zvukoslabičná bezpřízvuká (proto přílnavá = enklitická) forma pro pomocné sloveso minulosti (*sem s(i) sme ste*). Že tato kratší enklitická forma v lidu, v národě jenom žije, že spisovná o ní nic neví, a že tatáž spisovná si ji spletla s tou formou delší substantivní — to právě je smutný důkaz, v jak smutném stavu nalézá se to, co si tak rádo nechá nadávat jazykověda. Co to za věda, která neví, jaká slova, jaké tvary řeč užívá, o níž píše!

Proti tobě, národe můj drahý, za to žes skoro pět tisíc let zachoval odlesk sanskrt. *âs* a *as*, už vidím, jak historici ládujou kšyc starobulharštiny, aby ti od huby odstřelili tvoje enklitiky *sem s sme ste*. Ale neboj se. Náboj je jen papírový, dávno od myši rozsekaný, daleko nepoletí. Co chcete se starobulharštinou? Má jenom *jesmь jьsi*. Více vás už nebolí? Starobulharština je spisovnou řečí tak dobře, jak to co tady maluju na papír. Spisovná málo kdy vyčerpá celý poklad mluvy lidové. Dále starobulharština není matkou češtiny, obě sou jen rodné sestry. A konečně

čeština mluvená, živá má právo a užila taky toho práva, utvořit si pro potřebu svou takových slov, jaké se jí hodí, a do kterých mrtvé starobulharštině pranic není. Ba naopak, slouží to našim matičkám k nemalé cti, že bez pařížských, londýnských a petrohradských sanskritmuseum zachovaly rozdíl tvarů a rozdíl vazby mezi jsem (jsu) a sem, tobě a ti, sebe a se, jaký věda s ustrnutím obdivuje ve Vědu a Zendě.

Naším věrným slovanským matkám bať věda nemá zač se obdivovat! Když už ten starobulharský kšyc tak stojí proti mluvě národní namířeny, obkoukněme si ho trochu. Tato stará tetka pro srovnávací slavistiku má jen tak dalece cenu, že zachovala některé tvary ve stavu starším než nynější nářečí živá, ale i v tom ji předčí — ruština. Ve všem ostatním nese stará bulharština známky úplné zkázy a poruchy zvukoslovné. Vyslov ruské smert a české červ vedle starobulharského somrote a črove a máš toho až po krk. — Takovou mrtvolou páni gramatikáři neudusíte a nevyhladíte z naší živé a zpěvné materštiny

tancovalas? ne, zpívala sem si

za žádný svět. —

Proti nesmyslnému nátlaku spisovného tancovaláj+jsi, ne, zpívaláj+jsem si, což otravuje jazýčky našich čiperných žaček z **národní** — i když jen na šest, nejdéle osm let — vpravdě znamenitý to úspěch — provedl mluvící lid, tedy račte připustit, celý národ, opačný manévr, a to s úspěchem kolosálním. Převážné, někdy po celý měsíc výhradní užívání kladných enklitických tvarů s(i) sme ste zastřelo starší rozdíl, a lid i substantivní tvary vyřikuje bez náslovního j: sem voják, su zdravý, kde seš? — zrovna tak jako: byla sem nemocna, počkalas na něho? Když to vezme člověk kolem do kola, nestojí to němé, bezvýznamné, a jak sme upozornili pro učitelstvo i žactvo jenom ošarné j ani za to, aby kdo o ně plakal a banoval.

Pro takové pak osoby, které se radují aspoň ze suché prázdné kukly, když motýlek už je dávno přes hory a doły, je přec památnými tvary nejsem nejsi. nejsme nejste nejsou postaráno do boha. Motýlek, pravá kořenová hláska (jeřík) už je dávno pryč; tak se potěšte do sytosti aspoň prázdnou kukličkou, do které se jeříček tak rád schovával.

Velké lidi prý potěší často pranepatrná věcíčka. Tady ji máte. —

Ale včil podrbáme bolavý vřed naší přelibečné, jemnocitné, až nervosní spisovné. Čteme-li si složky psané: vrátila jsi se brzy — co jsi si udělala, dle výslovnosti lidu — a + si + se — o + si + si anebo dle výslovnosti „pravopisných“ žaček z národních a měšťanských škol — áj + jsi + se — oj + jsi + si, tolik doznáme, že souzvuk sise sisi jenom takovým uším se může líbit, jichž majitel měl ten blahoslavený nápad, obdařit naši spisovnou — na podobné krásy světa ještě moc chudobnou (?) — tvary elegantními: klánění + se, vyrazení + se a tvarem non plus ultra:

sebe + vraždění + se.

Náš lid, který je na rytmus a libozvuk v řeči bez odporu a beze vši hledanosti, už tak od přirozenosti velmi jemnocitný, takové stvůry jakživ nevypustí z huby, a vnutiš-li mu je přes moc do uší, opraví tě a zopáčí: vrátila ses, co sis udělala.

Jen trochu, trošinečku přemýšlejme, pozorně a pomaloučku si to přeříkejme na hlas, a dáme lidu ve všem za pravdu; za tu lahodnou a plynou inverzi — sloveso staví po zvrtném zájmenu; a za tuto zkratku s ze si, ses za si + se a sis za to bez odporu trochu přihloupě znějící

si + si. Ba více, budem se mu obdivovat, a máme-li upřímnou lásku ke své mateřštině — budem si ho ode dneška ve věcech syntaktických i trochu více vážit!

Darmo mluvit, byl, jest a bude rozdíl, ohromný rozdíl mezi vzdělaným vlastencem, jehož duch, úsudek a smýšlení nacpává se vědomostmi ze světa cizího, a mezi lidem = národem, jenž ve svých zapadlých chaloupkách svědomitě opatruje už po celá tisícletí předražený poklad naší mateřštiny, ale — nadarmo, pro — nikoho. —

Slyšme co praví A. Ludwig, badatel to všeobsáhlý a jen skutečných pravd dbalý, ve vzácném spisku „Über den begriff Lautgesetz“. V jazyce živém přes všechny historické předpisy, to jest přes všechny nápady jednostranných a obmezených učenců, vládne a rozhoduje vedle několika činných zvukoslovných zákonů hlavně národní záliba, praktičnost a jemně vyvinutý cit a smysl pro rytmus a libozvuk, a to právem svrchovaným, neboť řeč je činnost svobodného ducha jazykového a práce myslících osob, ale žádným bezduchým předmětem přírodním nebo preparátem chemickým, o kterém si přes moc učené hlavy navykly rozhodovat jak jim napadne.

Začnem tedy psát: bylas tys sem sou ses (první ses najdeš v 5. č. „Ludmily“ 1904 str. 6. ř. 4. od spodu) anebo počkáme, až přijde „vyšší“ povolení? Ovšem chudera národní škola počkat musí, a různým aj-jšům aj-jši-se aj-jši-si ještě dlouho konec nebude.

Douška historickému pravopisu. Slovo hráti znělo kdysi — není tomu až tak dávno — i hráti. Proč tady nepíšeme na památku zaj + jhráme si trochu v taroky?! He! Anebo udělali bysme bratrům Polákům dobrý skutek s tou historickou radou, aby psali své uczynilam raději podle českého vzoru uczynilajm, protože verbum substantivum zní u nich jestem? Byla by to přec tak dojemná shoda!

Rozpravu tuto zakončíme pozorováním neradostným. Nemysli si, vážený čtenáři, že to bude nějaký nářek, anebo pokus dělat brusy. Všecko marné. Jen je nám líto tak krásné řeči, jakou je naše mateřština, líto, že jí ale už žádný neuznává za věc hodnou, aby jí věnoval trochu péče.

Za dlouhých čtyřicet let jediná povídka „Kovové ruce“ dělá čestnou ale bolestnou výjimku, neboť člověka napadá — tak by měli umět psát všichni! — Otevři si, drahý čtenáři, knihu jakou chceš, báseň, román, vědu, noviny, všady potrká tě svojácký pleonasmus až do omrzení. Hrdina nebo tenór Artúr nebo Oskár sleze se svého jezdeckého koně, odevzdá ho svému raitknechtovi, a kráčí pak svým a nohama do své kužárny; zde vyndá z kapsy svého kabátu pouzdro od svých doutníků, vybere si svou rukou jednu ze svých vonných havanna a zapáliv si jí svými sirkami, vzal jí v zamyšlení do svých prstů a strčil si jí do svých ust, a vypouštěje kouř svým nosem díval se na obláčky dýmu svými očima (tak!) a tak to svojákování můžeš žrát až usneš anebo vztekem knihou práskneš do kouta. Možná — rád každého omlouvám, jak velí láska křesťanská — že autor slyše a v novinách čta o ustavičných defraudacích, chce ubezpečit čtenáře — svého (to se ví), že jeho rek ruce, nohy, oči, nos nezdefraudoval. jen tak ze železné kasy těch pár stotisíc.

Myslím, že mi bude dobře rozuměno, proč cituju jeden výrok dr. Martina Luthera. Jednou se jakýs jeho přítel dotazoval, jak má jistou větu

latinskou přeložit do němčiny, v gramatikách prý tento případ není k nalezení. (Tenkrát se učení a moudří lidé ještě doradovali; — dnes? — k smíchu.) A víte co dostal za odpověď? Schau den Leuten aufs Maul, und du wirst das richtige treffen — po česky asi: všimni si, jak mluví lid, tak vyhneš se chybám.

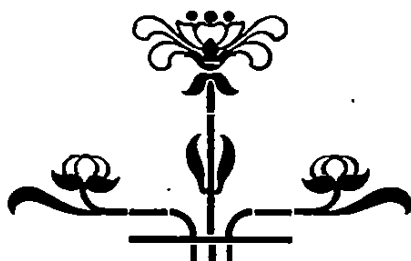
Tož všimněme si lidu a pozorujme, jestli taky svojákuje. — Aninko, zavolej maminku, musím jí něco říct. — Co se stalo? Ale Francek spadl s žebřá a zlomil ruku. Tak slyšíš na dědině stokrát za den a mohu tě ubezpečit, že se ještě nestala ani jednou zmýlka a zmátka, či maminka má vyjít ze stavení anebo či ruku nezbeda kluk zlomil. Taky že ne!

Vedle svojákování hrne se z novin do belletrie jiný urážlivý pleonasmus, jehož ošklivost více cítiti než vypsat dovedeme. Čteme: utratil svěřené **mu** peníze, složil obtížný **mu** úřad. Tři chyby na ranu. Autor dává tady jakýsi důraz; v tom případě však dlužno užít tvaru, jenž jest důrazu — přízvuku schopen. Enklitické **mu** není ani jedno ani druhé, to jest jenom plný tvar **jemu**. Pak bylo užít zvrátneho zájmena **sobě**: já ztratil své, tys ztratil své, on ztratil **sobě** svěřené peníze. Pilný, svědomitý kadlec zasluhuje desetkrát větší úcty, než spisovatel — ignorant. Třetí chybou je — urážka čtenáře. Kdo čte, tak rád myslí, volně, přirozeně myslí, jako ten co píše. Když čtenářovi nesmyslnými, chybně sestrojenými pleonasmy mozek přecpávám a přirozenou volnou mysl klackovitě ubíjím, tož bez odporu dopouštím se perfidní urážky, anť uražený jest bezbranným.

Jest a zůstane neprominutelným požadavkem na vzdělanci — takové mučivé urážky se co nejúzkostlivěji vystříhat. Jsem dosud ještě toho mínění, že opravdoví spisovatelé náležejí mezi vzdělance.

Jen kancelisty, reportéry a obchodní cestující po většině s podezřelými nosy dr. Wustmann mezi vzdělance nepočítá. Ovšem ne tak u nás. Jednou bylo v novinách slovo „na paměť“; očividná chyba sazečská, neboť číslo bylo sázeno — v pondělí. Celý svět co stojí školy říká: už to umíš napaměť? Ale nastojte; asi šest neděl po té chybě sazečské užil dosti dovedný belletrista zcela okázale novou krásnou formu — **napaměť!**

Takové věci u nás tedy platí za vzory. Mluva lidu — nic.

Rozhled školský.

Dne 5., 6. a 7. září konala se v Brně za předsednictví c. k. zemského školdozorce p. A. Křondla sedmá zemská konference. Nemohouce pro nedostatek místa uveřejniti jednání celé, věnujeme pozornost hlavním myšlenkám, jež v resolucích jsou obsaženy.

O umělecké výchově hledíc k veškerému vyučování na školách obecných a měšťanských promluvili pp. insp. A. Vorel a A. Machač. Resoluce páně Vorlova zní:

Zemská školní rada budiž požádána, aby sestavila odbor znalců a odborníků, jehož úkolem by bylo:

1. Zkoumati veškerá díla a pomůcky k estetické výchově školní se odnášející a uveřejniti o nich zevrubné posudky.

2. Sestavovati návrhy na opatření a vydávání nových pomůcek učebních jak pro učitele, tak pro žáky, návrhy na účelné stavby školních stavení a náradí školního, jakož i návrhy na vnitřní úpravu a výzdobu školních místností, aby vyhovovaly požadavkům učby a výchovy také po stránce krasoumné.

Zemská školní rada budiž požádána, aby vydala nařízení, že při stavbách nových škol a při jejich úpravě dlužno hleděti náležitě netoliko k požadavkům zdravotním, technickým a finančním, ale také k požadavkům výchovy estetické.

Zemská školní rada budiž požádána, aby do schůzi učitelských jednot vysílala osvědčené znalce a odborníky, již by tam umělecká díla zvláště z umění lidového náležitě esteticky rozebírali, k přiměřenému jich užívání při školním vyučování návod podávali a zejména pro vyučování v kreslení a zpěvu praktické pokusy konali. —

Resoluce páně Machačova zní:

Zemská porada učitelská pojednavši o výchově umělecké na školách obecných prohlašuje:

Uměleckou výchovou ve škole obecné rozumí se: Škola obecná užívá též umění za prostředek výchovy.

Umělecká výchova jest zásada, která uplatní se má v celé soustavě obecného školství, zvláště v celé učební metodě, ve všech předmětech a pomůckách učebních; umělecká výchova nemůže býti zvláštním učebním předmětem škol obecných.

Zemská porada učitelská doporučuje učitelstvu, aby návrhy činěné ve příčině výchovy umělecké důkladně zkoumalo, dbajíc při tom na předním místě vychovatelského a vyučovatelského úkolu škol obecných.

O reformě vyučování kreslení promluvil odb. uč. Jícha ze Strážnice. Po přednášce zvolena byla komise, kteráž měla resoluci zrevidovati a poměrům školským přizpůsobiti. Resoluce zní:

1. Učitelstvo, shromážděné na VII. zemské konferenci, vítá s radostí nové směry ve vyučování kreslení na školách obecných a měšťanských pro jejich hluboce výchovný ráz, který v dosavadní učbě kreslířské jen v malé míře byl uplatněn.

2. Hlavní požadavek nových proudů, kreslení dle přírody, budiž prováděn po celou dobu vyučovací.

3. V látce učebné budiž podržen ornament se zvláštním zřetel k ornamentu národnímu.

4. Podrobný plán učebný budiž sestaven zvláštní komisí na základě pokusů, konaných ve všech druzích škol od učitelů, kteří k úkolu tomu zmocnění budou.

5. Učitelstvu budiž poskytnuta příležitost, aby se seznámilo se zásadami moderního kreslení; zvláště pak budiž věnována přiměřená péče vzdělání jeho vkusu, jehož nejen kreslení, ale i ostatní všechna vyučovatelské práce, hledíc k zásadám umělecké výchovy bude vyžadovati.

O školním zdravotnictví referoval nadučitel Al. Valenta ze Švábenic. Přijata byla tato resoluce :

Uznávajíc nezbytnou potřebu, aby škola po stránce zdravotní byla co nejdokonaleji zařízena, usnáší se zemská konference učitelská na následujícím :

1. Aby nové školní budovy byly zřízeny přesně dle zdravotních předpisů min. nařízení ze dne 17. července 1874 a dle požadavků moderní hygieny, pokud se týče místností školních i bytů naturalních; dosavadní budovy buďte požadavkům těmto přizpůsobeny.

2. Aby ve všech školách bez výjimky bylo postaráno o řádné čistění, větrání a vytápění. Místní školní rady buďte proto přidrženy, aby přesně šetřily ustanovení § 18. zák. ze dne 24. ledna 1870, z. z. č. 17. Každá škola, která nemá ústředního topení, budiž opatřena vhodnými ventilačními kamny plněcími; také budiž všude postaráno o dokonalou ventilaci učeben. Opatření tato buďtež provedena cestou nařízení. Každá školní budova budiž opatřena bleskosvodem.

3. Aby při každé školní budově bylo přiměřené místo, kamž by žáci mohli v přestávkách vyvedeni býti. Záchody buďtež pokud možno postaveny mimo budovu školní a buďte s ní spojeny krytou chodbou.

4. Aby vyučování v přeplněných třídách nebylo za žádných okolností trpěno. Nejvyšší počet žáků ve třídě budiž 50.

5. Aby dozor nad hygienickou stránkou školy, jakož i nad zdravím žáků i učitelů byl svěřen zvláštním školním lékařům. Kde by to nebylo možno, budiž dosavadním úředním lékařům, nebo jejich zástupcům uloženo prohlédnouti každoročně všechny žáky a navštívit aspoň 4krát ročně všechny třídy a všimati si při tom zdravotního stavu učitelů.

Dozoru lékařskému podlehejtež také byty učitelské.

6. Aby vydány byly pro učitele předpisy zdravotnictví školního a podrobný návod ku poznání nakažlivých nemocí. Každá třída budiž opatřena lékařským teploměrem.

7. Aby vydány byly nové, požadavkům školní hygieny přiměřené osnovy učebné.

8. Aby při rozvrhu školní práce byl vzat zřetel k únavě žáků příhodným počtem hodin a zavedením přestávek.

9. Aby bylo dovoleno činiti pokusy s jednotnou anebo smíšenou docházkou školní.

10. Aby bylo přihlíženo k vyučování pod širým nebem a k tužení těla žáků hrami, vycházkami, koupáním a bruslením. Domácí úkoly písemné nebuďte dávány.

Dívky buďte dle možnosti k tělocviku přibírány.

11. Aby byla tovární práce zdraví ohrožující nejen žákům, ale i mládeži do 16 let zákonem zakázána, aby nejen žákům, ale i mládeži do 16 let bylo zákonem zakázáno kouřiti a líhoviny píti. Místní úřad policejní přihlížej k tomu, aby mládež do 16. roku veřejných tanečních zábav se nesúčastnila.

12. Aby byl brán ohled také na zdraví učitelovo opatřením zdravého bytu a upravením jeho hmotných i právních poměrů.

13. Aby nařízení týkající se společné návštěvy služeb Božích v neděli a ve svátky v měsících zimních, platné pro střední školy a ústavy učitelské v městech, rozšířeno bylo také na všechny školy obecné a měšťanské.

14. Nařízení min. platící o vedřinách pro ústavy učitelské a školy obecné v hlavních městech budiž rozšířeno na veškeré školy obecné a měšťanské.

O vyučování jazykovém vzhledem na nové směry pojednal ředitel Okoun ze Bzence. Resoluce:

1. Vlivem spekulativní psychologie theorie o podstatě formálního vzdělání se posud přeceňuje didaktická hodnota vyučování soustavné mluvnici, jež proto ovládá jazykové vyučování ve veškeré školské organizaci, a pokud jde o školu obecnou, zapřičiňuje, že se míjí cílem, vytčeným jazykovému učení potřebami života praktického.

2. Methoda vyučování jazykového, majíc se bráti správnou cestou, musí přihlídati k psychologické analýsi představy, tedy k jejím složkám pojmové, sluchové, zrakové, jazykohybné a hybnopisné a vzhledem k jejich povaze ji účelně vzdělávati.

3. Obratnost a správnost jazyková jest podmíněna pohotovou re-produkcí představových složek pojmové, sluchové a jazykohybné, které za utvrzením (fysiologických dispoic, v nichž tkví) mluvního citu vymáhají nikoli gramatického přemítání, nýbrž soustavných methodicky řízených cviků mluvních, nesoucích se zvláště ku tvarům nesnadným a nesprávně užívaným.

4. Obsahem svým se opírejte mluvní cviky jednak o obor zkušenosti žáků, jednak o obsahy čtených článků; s prospěchem lze použiti na všech stupních obrazů ku věcnému učení, jež za účelného řízení učitelova poskytují vděčného učiva mluvnického, smyslovými dojmy podněcující duševní činnost a zvyšující zájem žákův měrou potřebnou.

5. Vzhledem ku psychicko-fysické povaze řeči, zejména ku představám sluchové a jazykohybné jest samozřejmý požadavek věnovati u vyučování všem předmětům jazykové stránce péči velepilnou a kdykoli se naskytne toho potřeba, pozornost obraceti ku přesnému vnímání a správné výslovnosti tvarů v obecné řeči vadných.

6. U vyučování mluvnickém nezáleží tak na učení abstraktním pravidlům, jako spíše na pronikavém cvičení příslušných konkrétních jazykových forem, nesnadných, ale potřebných pro správnou řeč, z nichž, jsou-li důkladně vštípeny, indukci a analogii, pravidlo vyplývá samo.

7. Škola obecná, jsouc školou lidovou, z níž malý zlomek žactva se věnuje studiu na škole střední, nemůže za účelem požadované a pěstované tam soustavy mluvnické vzdáti se životních úkolů.

8. Za účelem provedení tuto přijatých zásad navrhuje se, aby bylo uloženo stálému výboru zem. konference po úradě s odbornými znalci vy-

pracovati návrh na změnu osnov o vyučování jazykovém a to nejdéle do počátku příštího školního roku (1905-6).

Resoluce žádá ve příčině pravopisu:

1. Pravopis v podstatě své jest složitá a proto nesnadná činnost duševní. Jednotlivé její složky: představa pojmová, sluchová, zraková, jazykohybná a hybnopisná vzhledem ku psychicko-fysiologické povaze vyžadují stálých a methodicky řízených cvičení.

2. Povahou svou pravopis není než organickou součástí vyučování mluvnického, k němuž se tedy přimyká co nejtěsněji.

3. Cvičení pravopisná se konají jednak příležitostně, jednak soustavně. Cvičení příležitostná hledí k tomu, aby učitel ve všech předmětech šetřil správné a zřetelné řeči a důsledně také mluvy žádal v odpovědích žáků. Psycho-fysická povaha pravopisu žádá, aby slova nová, pravopisně nesnadná vyskytující se ve kterémkoli předmětu se napsala na tabuli, žáky opět a opět vyslovovala, jako cvičení se napisovala a kontrolovala.

4. Cvičení soustavná konají se souběžně se cvičeními mluvnickými, vzdělávající účelně zrak, sluch, jazyk i ruku.

5. Žák budiž veden při těchto cvičeních postupem zdůvodněným psycho-fysickou povahou pravopisu: nazíratí jasně na slova tištěná, zřetelně a hlasitě je opět a opět vyslovovati, po té zpaměti hlásku po hláске vyslovuje je napisovali.

6. Pravidlo mluvnické se opírá o materiál tvarový co nejhojněji a nejpečlivěji nacvičený, při čemž známost odvozování slov v pochybných případech platně poslouží pravopisu.

7. Psaní dle nápovědi obezřetně byvši připraveno, pokud jde o obsah cvičiva a jeho slovesnou formu, koná platné služby pravopisu jen jakožto cvičení na zkoušku.

8. Řídící se zásadou, že uvarovati se chyb jest moudřejší než je opravovati, radno jest před každým písemným cvičením opět a opět upozorňovati žáky na chyby, jichž se dopouštějí nejčastěji.

9. Dosavadní neustálenost pravopisu českého jeho vyučování znesnadňuje.

Ve příčině slohu stanoví resoluce:

1. Vyjadřovati se ústně pohotově a správně jest naléhavou potřebou života praktického a hledící k psychologické povaze řeči důležitým prostředkem, usnadňujícím podání myšlenek písemné. I jest povinností veškerého vyučování školního, na všech stupních přihlídati k pohotovosti a správnosti ústního výrazu.

2. Úkolem písemného vyučování slohového jest vzdělávati slovesnou formu myšlenky: rozhojňovati poklad slovní a tvarový a vštěpovati smysl pro obratnost stylistickou.

3. Jako každé vyučování i vyučování slohové se opírají o názor. Proto na nižším a středním stupni za vedení učitelova nechť žák se navádí vštěpovati si zrakem, sluchem a jazykem slohovou formu článků z čítanky, poutavých obsahem a podaných mluvou lahodnou, uvědomovati si příčinnou neb časovou posloupnost děje, poznávati na četných vzorech rozmanitost výrazu a stavby větné a v reprodukci obsahu uplatňovati svou individualitu vzhledem k nabytým vědomostem tvarovým a stylistickým.

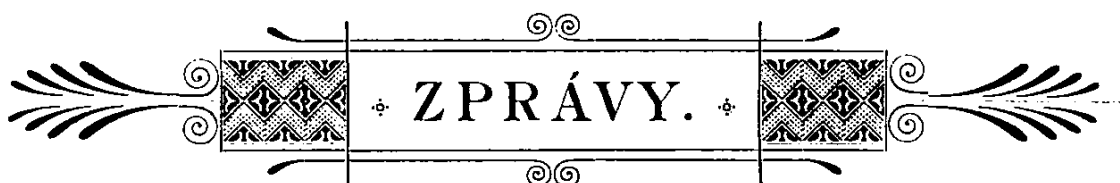
4. Na stupni vyšším osvojivše sobě zásobu slovní a vědomosti mluvnicko-didaktické, a vzdělavše smysl pro obratnost stylistickou, žáci

utvářejte slohové celky samostatné, při čemž u výběru učiva jest se řídití zřeteli nikoliv formálními (na př. střídáním vypravování, líčení, přirovnání, pojednání atd.), nýbrž jediné psychologickými, t. j. co zaměstnává hlavně v dané chvíli mysl žákovu a co způsobilý jest jazykově správně vyjádřiti.

5. Na všech stupních se užívej pilně formy listu, žáci poučujtež se prakticky o důležitých věcech z poštovníctví a písemností jednacích o druzích jejich jen nejpotřebnějších.

6. Protože se složitý výkor písemné práce slohové, vymáhající obratnost v technice psaní, jistou míru znalosti mluvnicko-pravopisné, zásoby slovní a ukáznění ducha, stopovati současně i obsah myšlenky i její formu, nemůže býti žák 9letý, jest zdůvodněn požadavek paedagogicko didaktický, aby se počátek písemného vyučování slohového položil do 4. školního roku a ve školních rocích předchozích se pěstovala písemná cvičení předpravná, účelně řízená, z nichž hlavně zapisování zpaměti memorovaných článkučků, vyžadující pronikavější práce duševní, pozorování i obsahu i jeho formy ve vzhledu didaktickém jest vhodnou přípravou ku písemným pracím slohovým.

7. Jest uvažovati o účelné organisaci mimoškolní četby mládeže, aby z ní vycházel prospěch pro vzdělání i srdce i jazyka. (Příště dále.)

Jak získáme dítě. Dítě získá učitel dříve srdcem než učeností. Nejen úsudky děti, i vlastní zkušenosti mne v tom utvrdily. Bylo mně asi 9 let a byla jsem ledajáček v pravém slova smyslu. Páni učitelé se mnou mnoho vystáli. Přišel staroušek nadučitel, slzy a úsměv byly u něho na denním pořádku, a jeho vlivem byla z ledajáčka nejpilnější žačka. Týž zjev opakoval se při dětech sestřiných. Kde učili dle předpisu, odnášely si děti nejmizernější známky, kde srdcem, děti div se učením neumohly.

Aug. Šebestová.

Užil jsem zcela jiných prostředků, než bývalo tehdy obvyklé. Bystré hochy počalo totiž zajímati vyučování, když slyšeli a viděli, co mysl jejich upoutalo, a místo bití vlídná přísnost udržovala je v náležité kázni a v dobrém pořádku. Viděl jsem arci, že pole moje jest úhor, který mi jen s námahou lze vzdělati, by vydal úrodu . . ., ale byl jsem mlád a překážky energii mou jen vzpružovaly.

A jakou radostí naplnila mne slova ženy z lidu, matky to jednoho z někdejších nezbedů, která mi na potkání vyprávěla: „Honza můj onehdy přijda ze školy povídá: Tak mi, maminko, povězte, jak to je: ten nový učitel nás nebije a my ho přece posloucháme.“ Výrok tento více mne potěšil, než jakékoliv uznání školního úřadu.

Fr. Slaměnik.

Vlastnosti dobrého správce školy. Nejpřednější a nejdůležitější vlastností správce školy jest býti dobrého, soucitného srdce. Kollegové jeho ve sboru musí viděti a býti o tom opět a opět přesvědčeni, že je správce školy skutečně má rád, že je hotov podniknouti pro ně všecko, co k jejich dobrému jménu, jejich cti může přispěti. Kollegové

musí vědět, že správce školy jedná vždy nezištně, že jest vždy prost
vší sobeckosti.

Slaměnik: Vzpomínky starého učitele.

K ochraně děvčat přicházejících do Vídně na službu utvořil se spolek dam (Wien, I. Bezirk, Bäckerstrasse 14.) k vykonávání tak zvané železniční missie. Činnost svou počaly dne 9. května na nádraží Františka Josefa a mají svůj znak, dle něhož mohou se poznati. Důst. páni faráři a učitelé i starostové nechť neopomenou upozorniti na ně taková děvčata, která by šla do Vídně hledat si službu

Moudrý zákaz. Anglickému parlamentu bude předložen návrh, aby pod přísným trestem zakázáno bylo prodávati tabák a doutníky chlapcům, kteří ještě nemají 16 let. Rodiče dětí přistižených při kouření budou také přísně pokutováni. I obecnstvu se doporučuje dbáti na to, aby chlapci nekouřili. Každý, kdo to zpozoruje, ať vytrhne chlapcovi kuřivo a je zničí.

Kdy se náš lid vzpamatuje? Dne 29. srpna odsouzeni byli porotním soudem v Novém Jičíně na Moravě k smrti provazem Martin Michalčák a Pavel Vachala pro loupežnou vraždu, spáchanou na manželech Vavřinci a Růženě Vachalových v Novém Hrozenkově. Odsouzení chodívali místo do školy pást dobytek. Když vyrostli, stala se jim práce v lese denním údělem po celý boží rok od rána do večera; ať přišlo nebo mrzlo. Za to měli tolik, že si mohli koupiti kořalky nebo čistého kvítu. Ta stala se jejich denní potravou, jí po celém Valašsku otravují se již děti. Proto také, když oba se rozhodli, že půjdou brát peníze a třeba „mordovat“, pravil Vachala k Michalčákovi: „Na to si musíme koupit kořalky, bez ní to nepůjde.“ —

Výroba sirek. Nemnoho let dělí nás od doby křesadla, troudu a podobných pomůcek svého času nezbytných k rozdělávání ohně, až do první třetiny XIX. století. První sirka vyrobena byla v roce 1833. Od této doby výroba sirek se postupně zdokonalovala až k dobám nejnovějším, kdy sirky se vyrábějí pomocí strojů po továrnicku způsobem dosti komplikovaným. Mnohým čtenářům bude asi neznámé tajemství fabrikace zápalek i poukazujeme na poslední číslo (47.) „Illustrovaného Světa“, kdež celá výrobní procedura pěkně a stručně je popsána i několika názornými obrázky doložena. Mimo to obsahuje číslo ještě celou řadu zajímavých vyobrazení časových, mnoho obrazů z války rusko-japonské. „Illustrovaný Svět“ vychází nákladem J. Otty v Praze v sešitech po 30 hal. a předplácí se čtvrtletně s poštovním 4 K. Administrace je v nakladatelství J. Otty v Praze, odkudž lze si číslo na ukázkou vyžádati.

Živá zkamenělina. Podivuhodného tvora hostí země našich protinožců, Austrálie. Ve starých útvarech našli zeměpytci ostatky zvířete, jež mohlo býti pouze rybou. Bývalému tvorovi tomu dán název Ceratodus a soudilo se, že v řece Burnettu našli tvora, jenž prý je z polovice rybou a z polovice obojživelníkem, máje žábry i plíce zároveň. Zpráva o tom rozšířila se po celém světě a dalším pátráním zjištěno, že je to ryba totožná s domněle vyhynulým Ceratodem. Podivuhodná dvojdyšná ta ryba zove se bahník austrálský a žije v bažinatých místech řeky Burnettu, kde vydrží po dlouhou dobu v bahně třebas vysýchajícím. Cestovatel Josef Kořenský v poutavé ilustrované knize své „K protinožcům“ vypravuje v seš. 30. o tomto podivuhodném tvorovi velmi zajímavě a zprávy jeho zní tu přímo neuvěřitelně. Přátelé přírody proctou si tato líčení a zprávy se svrchovaným zájmem. Knihu řed. Kořenského, cestopis bohatě ilustrovaný a poutavě vypravovaný, doporučujeme všem přátelům líčení cestopisného.

Sebevzdělání je dnešním hlavním požadavkem každého, kdo chce sloužit člověkem vzdělaným — a to je každý, kdo denně čte. Jelikož není možno obsáhnouti četbou ono množství nauk a věd, jež by bylo zapotřebí znáti, nezbyvá než uchýliti se k dílu, jež by způsobem stručným a přece správným podávalo poučení ze všech oborů věd a nauk. Takovým výborným dílem je „Malý Ottův slovník naučný“, kterýž vyjde celkem o dvou dílech, hojně ilustrovaných a obrazovými přílohami opatřených. Dílo vychází nákladem J. Otty v Praze v sešitech po 60 hal. a dosud vyšly 24 sešity, jimiž dospěla poučení až ku písmenu G. Na požádání zašle vydavatelstvo tohoto výborného díla sešit na žukázku.

Čeština v státních úřadech — před 141 lety. Řed. Fr. Bílý ve své knize „Od kolébky našeho obrození“ (vychází nákladem J. Otty v Praze v sešitech po 24 hal.) uvádí v paměť významný historický fakt, jež dobře možno srovnati s poměry dnešními. Roku 1763 dne 9. července nejvyšší purkrabí království českého Filip hrabě Kolovrat vydal dekret k zemskému guberniu, kterým nařízeno vzhledem k tomu, že v Čechách a na Moravě povážlivou měrou u magistrátů i úřadů nižších i vyšších ubývalo znalostí češtiny, aby v zájmu státní služby, veřejného řádu a práva „tato tolik pokleslá řeč byla opět povznesena.“ Jest prý to rozkazem a vůlí Jejeho Veličenstva císařovny (Marie Terezie), aby nadále rodiče dávali dítky vyučovati pilněji v jazyce českém a studijní komise aby skrze ředitele gymnasií na to naléhala, aby mládež v menších školách byla přídržována k překládání českých článků (vyučování na gymnasiích bylo německé), tak aby odchováni byli pro radnice, úřady, kanceláře a vyšší místa mužové v české a německé řeči dobře cvičeni a žadatelé češtiny neznali aby nadále na uprázdněná místa nebyli navrhováni . . . To bylo ovšem před 141 lety. A jiná, neméně zajímavá vzpomínka: R. 1779 vydává vídeňský dvorní knihovník Trattler českou učebnici latiny a nebál se, že by knihy té neprodal! Jak poučné to srovnání — s poměry dnešními! Knihu řed. Bílého co nejvřeleji našim čtenářům doporučujeme.

Drobnosti. Zápis do první třídy české pobočky při učitelském ústavu v Opavě dopadl přímo skvěle. Přihlásilo se 56 žáků. — Vyzovský „Komenský“ doporučuje rozšiřovati Krameria. Znamka intelligence! — Neorganizovaných učitelů je v brněnském školním okrese 31, tedy 17%. — Ústřední spolek učitelstva moravského o mezinárodním sjezdu pro vyučování kreslení v Bernu ani nevěděl, ale na mezinárodní sjezd svobodných myslitelů do Říma měl v úmyslu vyslati p. Mertu. — Katolický učitelský ústav zřizují v Linci a přihlásilo se do něho hned tolik kandidátů, že ledva polovička jich přijata býti může. Zříditi učitelský ústav jest jedním z hlavních úkolů Cyrillo-Meth. Matice v Olomouci. Pozemky pro ústav má, ale dále nepostoupila pro malé účastenství. — V Amsterdamě ustavil se odbor dobrodinců mládeže, kteří pečují o to, aby školní děti nescedly v deštivém počasí v mokré obuvi ve škole. Zakupují množství střeviců, jež chudobnějším dětem při vstupu do třídy nabízejí, aby se přezuly. Roku 1902 vydal odbor k tomu cíli 882 K, za 231 párů botek, 1903 již 1798 K, za 958 párů střeviců. Mimo to jistá dáma sama darovala 319 párů k účelu naznačenému. Jak patrně poptávka po suchých botách rok od roku roste. U nás jsou v té příčině školní děti u větší výhody. Střeviců v dešti velká jich část nezamokří — nemají jich. — V Hanovru při nějakém sjezdu toužilo se na to, že mnoho žáků průmyslových pokračovacích škol neumí slušně čísti ani se pořádně podepsati. Ze 53 žáků jisté školy takové učinilo zadost školním požadavkům pouze 19. Kde by byli měli páni chybu hledati, tam se neobrátili. Proč přijímají mistři do učení všelijaký „výběr“!

Chce-li míti mistr z učně „Mädchen für alles“, pak netřeba se diviti, že pořádného mladíka v tom „úřadě“ dlouho neudrží. Hinc illae lacrymae! Odtud to zlo! — „Rakouský svaz německých učitelů“ čítá přes 18.000 členů. — Školní úřady v Berlíně vydaly správám škol nařízení upozorňovati na zhoubné následky opilství v těchto předmětech: náboženství, přírodopisu a počtech. — Platy učitelů v Rumunsku: Na venkově berou učitelé obecných škol měsíčně 86 K, ve velkých městech 216 K, počátečního platu; po pětileté zdárné a úspěšné působnosti přidavek 15% celoročního platu, po 10 letech 30%, po 15 letech 45% a po 20 letech 60% celoročního řádného platu. — „Jednota katolických učitelek v Německu“ má 7718 členek; jmění podporného fondu čítá 201.571 marek. — Ve Vídni působí 4852 učitelů a učitelek. Řiditelů a řiditelek na měšťanských školách je 111, odborných 913; z uvedeného počtu jsou 2403 učitelky. — Ve Vorarlberku byla minulého roku 201 obecná škola; 111 bylo jednotřídek, 51% dětí mělo v letní době úlevu. — V Bazileji dle „Neue Züricher Zeitung“ objevila se roku 1903 mezi žákyněmi zvláštní nakažlivá nemoc křečovitě třesení rukou i nohou. Nejprve postižena jí byla jedna žačka, později mnoho v jedné třídě a konečně rozšířila se i na ostatní třídy. Lékaři poručili sprostiti děvčata tělocviku a psaní. — Saské ministerstvo učby vydalo nový disciplinární řád školní. Tresty jsou: 1. napomenutí, 2. zadržení ve škole a úloha, 3. pokárání před celým sborem učitelským a neosvědčí-li se žádný, pak 4. tělesný trest, zvláště při hrubé provině proti mravnosti. — Počet národních škol v Rakousku byl r. 1850 — 12.784; do r. 1902 vzrostl již na 20.442. Ve všech zemích školy národní se značně rozmnožily, vyjímajíc Tyroly a Vorarlberk, kdež téměř počet ještě klesl. Z udaného počtu 67.5% mělo vyučování celodenní. Na každých 100 škol v Rakousku připadá s německou vyučovací řečí 39.6%, se slovanskými řečmi 53.6%, s italskou 4%, se smíšenými řečmi 2.8%. Němčina je vyučovacím jazykem ve všech školách Horních Rakous, Solnohrad a Vorarlberka; v 90.7% v Dolních Rakousích. V Korutansku je ze všech škol 74.5% německých, ve Štýrsku 69.3%, v Tyrolích 52.7%, v Terstu 10.8%, v Kraňsku 7.5%, v Istrii 0.5% škol německých, v Haliči 0.6%, v Bukovině 6.6%. V Čechách jest 42.6% škol německých, na Moravě 29.7% německých, ve Slezsku 43.1% německých. Z tohoto počtu „Ústřední statistickou komisí ve Vídni“ stanoveného daly by se v zemích koruny české dobré tři čtvrtiny škol považovati za české, poněvadž českými dětmi jsou naplněny. Procento škol německých v posledních dvaceti letech značně klesá od r. 1888—1900 ze 42.9% na 39.6%; italských pak z 5.7% na 4%. — Na všech národních školách v Rakousku bylo r. 1900 — 53.070 učitelů. Z toho stálých 38.536 a mimo to 22.466 učitelek (mezi nimi 244 řiditelek a nadučitelek). — Na 100 učitelských osob připadlo r. 1880 — 15.4% učitelek, r. 1890 již 18.8% a roku 1900 29.7% učitelek. — V Terstu jest více učitelek než učitelů, v Haliči a Tyrolích jest počet obojích skoro roven. Ročního příjmu méně než 600 K mělo 496 učitelů a 1566 učitelek; od 600 K do 1200 K mělo 12.624 učitelů a 6.989 učitelek; více než 2000 K mělo 11.768 učitelů a 1926 učitelek. — Ze 100 učitelů v Rakousku mělo ročního příjmu méně jak 1200 K 34%, učitelek pak 61.5%. Pozoruhodno je, že ze všech školu navštěvujících dětí bylo 32.7% poděleno knihami a školními potřebami, 4.2% stravou a 7% oděvem. Z dětí chodilo 248.772 více jak 3 km. cesty do školy. R—j.

Knihy a časopisy.

Jos. Šulce „**Klíč k určování ptactva Čech, Moravy a Slezska**“ vyšel právě jako 2. svazek „Naší školy“, vydávané Zemským ústř. spolkem jednot učit. v král. Českém. S 18 výkresy. Cena K 1.80, vázaná K 2.50. Knižka tato uspořádána jest po způsobu analytických klíčů rostlin. Literatura naše dosud postrádala klíče k rychlému určování ptáků: v literatuře německé dobře osvědčil se klíč Reichenowův „Die kennzeichen d. Vogel Deutschl., proto i u nás třeba vítati „Klíč“ Šulcův jako spis účelný. „Klíč“ založen jest na praxi, rozčlenění látky jest samostatné, výkresy napomáhají i méně zběhlému k snadnějšímu porozumění textu. U každého ptáka užito znaků nejmarkantnějších, jež nemohou pozornosti určovatele ujíti, z kteréžto příčiny třeba uznati spis za velmi snadno přístupný. Ne třeba se tudíž určovateli obávati, že se ocitne ve slepé uličce, což jest nejlepším doporučením spisu. Vycpavačům vítány budou poznámky na konci knihy. Vkusná úprava odpovídá hodnotě spisu.

Ant. Pochop: **Devatník čili devět pohádek z hor. Pojizeří.** „Knihovna českých dětí“ sv. 1. Nákladem Zemského ústř. spolku jednot učit., v komisi Jos. Rašina, knihkupectví v Praze VII. Cena K 1.—, kart. K 1.40. Pohádky pěkně psané s jemným porozuměním co mladé čtenáře dovede vskutku pobavit. Jsou poučné, svěže vypravovány bez vtíravé morálky. Sotva dáte se do čtení neodložíte jich bez zájmu. Pohádky Pochopovy působí na čtenáře svěže, jest to jejich poetická dikce, která dodává jim ceny. Šťastnou ruku mělo nakladatelství, volíc je jako I. svazek nové „Knihovny českých dětí“, jejímž účelem jest dáti naši mládeži a knihovnám žákovským vhodné knihy, kteréž by hověly požadavkům uměleckým. Bude-li každá kniha nové této sbírky tak dobrá, jako tato, čeká „Knihovnu českých dětí“ slibná budoucnost.

„**Causeries françaises**“, francouzského besedníku, jenž vychází red. prof. Josefa Kubína v Jičíně vyšlo právě II. ročníku číslo 9. a 10. List tento, jenž u nás s patrným prospěchem hoví studiu jazyka franc., stává se pilnou snahou redakce čím dále tím více pramenem svěží zábavy a hbitého i praktického poučení všech, kdo u nás jazyk francouzský pěstují. Proto lze jej doporučiti co nejvřeleji těm, kdo u nás uchýlovali se dosud k pomůckám cizím, zvláště německým. Po této stránce jest význam „Causeries françaises“ zajisté značný, i zasluhují všeobecné podpory. Ročník III. počne vycházeti po prázdninách v 10 ročních číslech po 30 h.

Když jinoch v muže dospívá! Dle dr. Mary Wood-Allenové přeložil Ot. Petrov. Nakladatel Jaroslav Burian, knihkupec v Písku.

Obrana víry. Vydává Tisková Liga v Praze. Redaktor Dr. Rud. Horský. „**Reformace**“ ve světle pravdy. Dle různých pramenů napsal V. O. Bělský. Cena 60 hal. Nákladem Tiskové Ligy v Praze.

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlka (v Praze, 359.—VII.) ve prospěch „Jub. ženského asylu cís. a král. Alžběty“ v Praze-III. (na Kampě), vydáno bylo právě 6. číslo II. ročn. s bohatým obsahem. Předplatné (ročně 4 K) přijímá Karla Baumgartlová, chof c. a k. dvorního dodavatele a továrníka v Karlíně, Pobřežní 9.

„**Náš Domov**“, nejlacinější obrázkový měsíčník zábavně-poučný pro lid. Vychází v Prostějově, celoroční předplatné 4 K. Vydán právě sešit 8. s bohatým programem. Od 1. srpna nachází se redakce v O l o m o u c i, nikoli v Prostějově.

Přistupujte za členy ke Katolickému spolku českých učitelů na Moravě.

(Jednatelem jest P. Karel Tiray, katecheta v Ivančicích.)

Knihovna Vychovatelských Listů.

Svazek I.

O nápravě poruch mluvy čili Koktavost a její léčení.

Napsal **J. M. Kadlčák**, absolvent léčebného kursu vídeňského.

Svazek II.

Petr Barbarič, věrný následovník sv. Aloisa.

Z obšírného spisu P. Antonína Puntigama T. J.
s dovolením páně autorovým české mládeži podává

František Janovský.

Obě knížky lze dostati u administrace „Vychovatelských Listů“ v Brně
na Petrově č. 1. po **60 hal.**

Doporučujeme co nejvšeleji

každé škole

umělecké,
jubilejní
vydání

BABIČKY

od Boženy Němcové.

Nákladem České grafické akciové společnosti »Unie« v Praze.

KRÁMSKÁ CENA

brož. K 25.—, vázané K 31.—, v překrásné vazbě celokožené K 35.—.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K⁵

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.